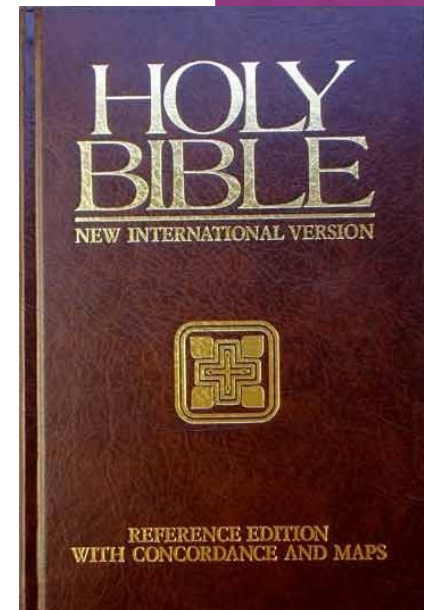

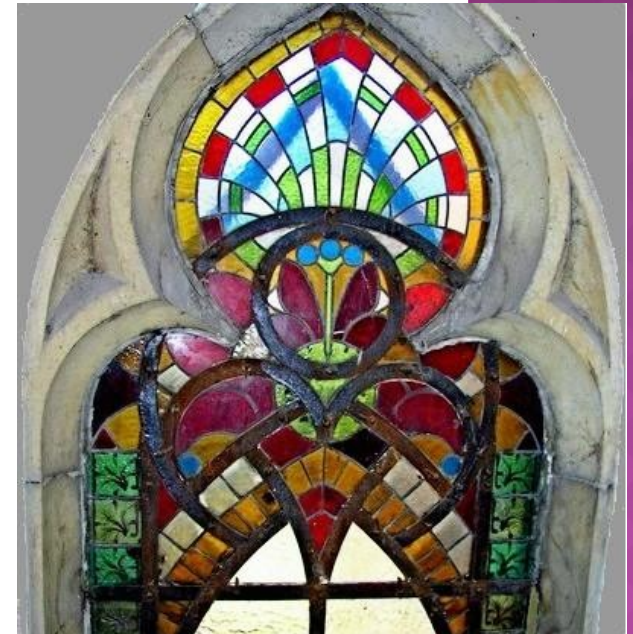
KŘEŠŤANSTVÍ

- **Původ** - z Judaismu na počátku našeho letopočtu; nejprve pronásledováno, poté uznáno za hlavní náboženství Říma; 1054 rozdělení na římskokatolickou a ortodoxní církev
- **Knih**a - Bible = soubor knih složený ze starého (uznávají ho i židé, je to vlastně historie jejich národa) a nového zákona

KŘEŠŤANSTVÍ

- Chrám - Katedrála, bazilika, kostel - oltář, kazatelna, barevná okna, křtelnice, zpovědnice

KŘEŠŤANSTVÍ

- ◉ **Obřady, rituály** - křest, přijímání, biřmování, smíření = zpověď a rozhřešení, poslední pomazání, vysvěcení, sňatek
- ◉ **Svátky** - advent a vánoce, postní doba a velikonoční týden, svatodušní svátky

KŘEŠŤANSTVÍ

- **Motlitba** - jedinou motlitbou společnou všem křesťanům bez výjimky, je pouze otčenáš

ISLÁM

- **Původ** - zrodil se kolem roku 610 n.l. v Mekce, kde jej vytvořil prorok Muhammad; částečně vychází ze starého zvykového práva, částečně z Judaismu a Křesťanství
- **Knih**a - Korán (al - Qur´án) je složen ze 114 kapitol, súr, které jsou složeny z bezpočtu veršů - áju

ISLÁM

- **Chrám** - Mešita je hlavním místem pro modlitby, většinou jsou prosté; každá mešita má kupoli a 1 nebo 4 minarety; než muslim do mešity vstoupí, musí se řádně omýt (wudú) a uvnitř si musí vyzout boty

ISLÁM

- ◉ **Obřady, rituály** - dávání almužen, půst, vykonat aspoň 1x za život pout' do Mekky, obřady po narození a v mládí, manželství, zákazy
- ◉ **Motlitba** - 2 druhy motlitby - rituální(salát) se koná v mešitě a jedině v arabštině; 5x denně
 - soukromá(du´á) se může vykonávat kdekoli a kdykoli

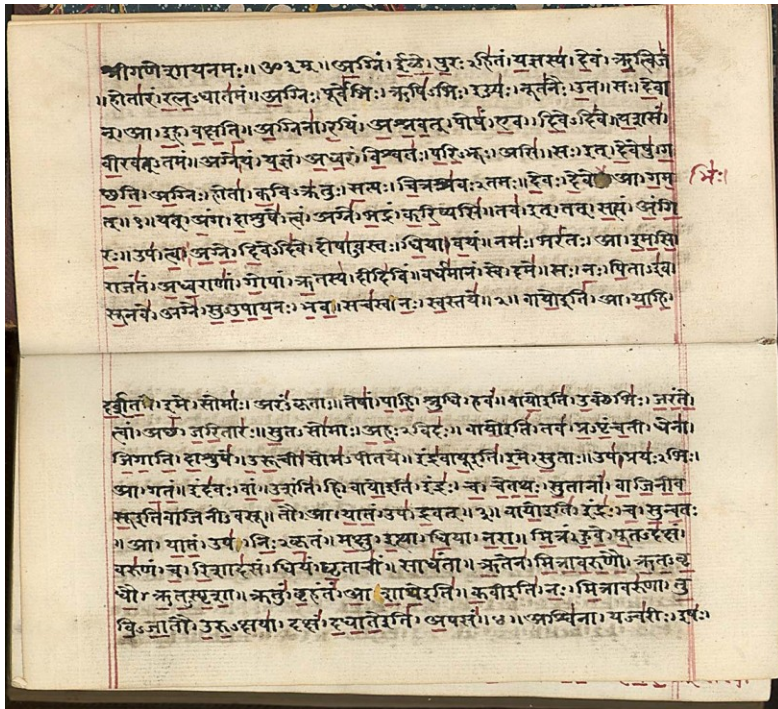

HINDUISMUS

- **Původ** - v tradicích a dějinách Indie, vznikl kolem roku 1800 př.n.l., kolem roku 1500 př.n.l. Indii dobyli Árjové a přinesli s sebou jazyk (předchůdce sánskrtu), zavedli kastovní systém; časem hinduismus převzal mnohé myšlenky i z jiných náboženství; dnes je cílem všech hinduistů odpoutat se od svého těla pomocí meditací a jógy

HINDUISMUS

- **Knihy** - jsou 2 - **Šruti**(co bylo slyšeno) je božského původu, sbírka prastarých védských hymnů(nejstarší a nejposvátnější je Rgvéda) - **Smṛti**(co bylo zapamatováno) je lidského původu, soubor různých příběhů(Rámajána, Mahábharáta)

HINDUISMUS

- **Chrám** - centrum náboženského života; vždy je zasvěcen některému z bohů (uvnitř je ve speciální místnosti umístěna socha božstva); bohu se přinášejí obětiny; zapalují se zde svíce, odříkávají se modlitby a každý věřící při odchodu dostane posvěcené jídlo

HINDUISMUS

- ◉ **Obřady, rituály** - 16 obřadů(sanskár), které vyznačují nejvýznamnější události v životě(3 před narozením, pojmenování, udělení posvátné šňůry, svatba, pohřební obřad
- ◉ **Svátky** - velké množství, nejdůležitější - svátek světel(divalí), dašahrá, sarasvatí, navarátri, poutě na posvátná místa(pohoří Himalájí, hora Kailásu, řeky Indus, Ganga, Jamuna, Gódávří, Narmada, Sarasvatí, Káverí)
- ◉ **Motlitba** - jóga, meditace; uctívání v domácnostech mají na starost ženy

JUDAIZMUS

- ◉ Židovské dejiny siahajú 4000 rokov do minulosti
- ◉ Izrael - 20% židov, USA - 30%
- ◉ Otec národa: Abrahám
- ◉ **Mojžiš**: dal tvar a formu náboženskej viere
- ◉ Vyviedol novo zrodený národ z egyptského otroctva až na okraj zaslúbenej zeme- Kenaanu (Palestína) - exodu
- ◉ **Tanach** - spísaný v hebrejčine, 39 kníh - ako Starý zákon, ale iné poradie, 3 časti:
- ◉ **Tóra (Zákon)**: plán vesmíru, učenie o Bohu, 5 Mojžišových kníh
- ◉ **Proroci (Nevi' im)**: 8 kníh, prvé 4 - Raní proroci, historické, zvyšné 4 - Neskorší proroci
- ◉ **Spisy (Ktuvim)**: obsahujú i žalmy

Chrám - Jeruzalem, postavený Šalamúnom, v r. 70 n.l. zborený Rimanmi, uchovávaná Archa úmluvy

Synagoga - ústredný bod: svätostánok stojaci pred stenou obrátenou smerom k Jeruzalemu, pripomína „vnútornú svätyňu“ starého Chrámu, obsahuje zvitky Tóry

Modlitba - micva (povinnosť, príkaz), symboly:

talit = plášť

fylaktéria (tfilin) = krabičky so 4 pasážami s písma, priväzujú sa k hlave a ľavej ruke

jarmulka = čiapočka

- ◉ **Sabat** - každotýždenný deň odpočinku, začína v piatok pri západe slnka a trvá až do sobotnej noci, Boh po stvorení sveta 7. deň odpočíval, zákaz akejkoľvek práce, čas na modlitby a bohoslužby, štúdium Tóry
- ◉ **Potravinové predpisy = kašrut**, jedlo musí byť pripravené v zhode s pravidlami šchity
- ◉ **Pesach** - oslava exodu, v Izraeli 7 dní, u Židov v diaspore 8 dní
- ◉ **Seder** - pred pesachom dom nesmie v dome zostať potrava z kvaseného cesta - chamecu
- ◉ **Obriezka = brit mila** - 8. deň po narodení, vykonáva cvičený špecialista - mohel
- ◉ Židovský rok zahajuje Nový rok a Deň zmierenia

BUDDHIZMUS

- ◉ Trvá už 2500 rokov, od Indie až po Európu a Ameriku
- ◉ Zakladateľom bol **Siddhártha Gautama**
- ◉ Vnímajú ho ako filozofiu života, nie ako náboženstvo
- ◉ Veria v reinkarnáciu a následné dosiahnutie nirvány
- ◉ Hlavné centrum buddhistickej zbožnosti je **kláštor - vihára**: miesto duchovnej činnosti i výuky a štúdia, mnísi učia ľudí poznať dharmu - „vesmírny zákon“
- ◉ Uctievanie tiež v chráme a svätyni buddhistického domova

- **Písma:** 2 skupiny - od samotného Buddhu
- - spisy rôznych učencov a svätých mužov
- 2 hlavné školy: majú svoje vlastné písma:
- **Písma théravády**- rané učenie sangha, zapísané v 1.stor. PNL na Srí Lanke, známe ako pálijský kanón, zvané Tipitaka (Tri koše), má 3 oddiely
- **Písma mahájány** - najranejšie spísané v sanskrte, Tibetskí buddhisti veria, že mnoho písniem bolo ukrytých
- **Články viery:** *Štyri vznešené pravdy*
- *Osemdielna cesta*

- ◉ Pomôcka pri modlení v Nepále a Tibete - **ruženec = mála** - 108, 54 alebo 27 guľičiek - na každú z nich zaspievajú mantru alebo vyslovia meno Buddhu alebo bódhisattvy, 3 väčšie guľičky pripomínajú 3 útočisť'a: Buddhu, dharmu a sanghu
- ◉ **Meditácia** - snaha oslobodiť myseľ od agresivity, závidosti a chtivosti
- ◉ Buddhisti nehodnotia sviatky príliš vysoko, dátum a zmysel každého z nich závisí na tradíciách a kultúre jednotlivých zemí
- ◉ **Uposáthové dni** - späté s mesačnými fázami a špeciálnymi dňami lunárneho kalendára
- ◉ **Vésákh** - oslavuje sa narodenie, osvietenie i skon Buddhu (veria, že k nim došlo v rovnaký deň v mesiaci květen-červen)

SIKHIZMUS

- ◉ Najnovšie svetové náboženstvo - zákon Sikh Gurdwara Act z 1925 v Indii definuje sikha
- ◉ Vznikol pôvodne v Indii (v oblasti patriacej dnes Pakistanu), dnes roztrúsení po celom svete
- ◉ Sikha verí v jediného Boha, učenie 10 guruuov a Ádigranth a nepatrí k žiadnemu inému náboženstvu
- ◉ Založil ho **Guru Nának** (nar. 1469)
- ◉ Konečným cieľom ľudskej existencie je pre sikkhov obnova jednoty ľudskej duše s Bohom
- ◉ **Chrám = gurdvára**, hlavné miesto bohoslužieb, žltá vlajka: *khandá* - meč s dvomi ostriami a *kirpány* - dva krátke meče a kruh, hlavná miestnosť = díván

- **Ádingranth alebo Guru Granth Sáhíb** - „*Pán, kniha učiteľov*“ umiestnená v gurdvare na „tróne“ - tacht pod baldachýnom, hodnostár granthí sa o ňu stará a ovievajú ju vejárom čaurí, 1.časť - *Džapdží Sáhíb* - tento hymnus sa recituje, podčiarkuje najzákladnejšie články sikkhskej viery
- **Gurpúrby** - oslavy pripomínajúce
- narodenie a smrť desiatich guruuov
- (predstavujú nepretržitú líniu
- božieho zjavenia), súčasťou je
- *akhand páth* = nepretržité čítanie
- celého Ádingranthu

- ◉ 3 hlavné sviatky si vypožičali od hinduistov - sú známe ako **mély** = „jarmarky“:
- ◉ **Vaišákhí** - 13. duben, oslava sikhského Nového roku, v Pandžábe sa časovo zhoduje s jarnou žatvou pšenice
- ◉ **Diválí** = **sviatok svetiel** - oslava príchodu svetla do prírody a zároveň symbol vnútorného svetla
- ◉ **Hóla móhallá** - „napadnúť“ alebo „byť napadnutý“, oslavuje vojenskú zdatnosť celosvetovej sikhskej obce, súperí sa v zápase, lukostreľbe a streľbe z pušiek

ANTROPOLOGIE OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI

Mužský prvek v NÁBOŽENSTVÍ

Jitka Wiesnerová

NÁBOŽENSTVÍ

„NÁBOŽENSTVÍ JE OPIUM LIDSTVA“
K. MARX

- Původně racionální jednání na pozemském světě
- Jevy se dělily na
 - Všední (rozdělání ohně)
 - Nevšední (přivolání deště)

NÁBOŽENSTVÍ

- ◉ Bohové- původně věci skrývající nějakou sílu (oheň)
- ◉ Vývoj- kulty božstev, později panteony
- ◉ V roli božstev jak muži tak ženy
- ◉ Vzestup hlavního boha -> vznik univerzálního Boha -> monoteismus

GENDEROVÝ POHLED

- ◉ 4 typy náboženských systémů jejichž hranice se mohou prolínat
 - 1. božství nedefinováno
 - 2. božství definováno jako bezrodý duchovní princip
 - 3. božství založeno na dualitě a komplementaritě mužství a ženství
 - 4. bůh je abstraktní, ale jeho dominující charakteristiky jsou mužské

1. BOŽSTVÍ NEDEFINOVÁNO

- ◉ Indický buddhismus

- ◉ Čínský konfucianismus

2. BOŽSTVÍ DEFINOVÁNO JAKO BEZRODÝ DUCHOVNÍ PRINCIP

- původní čínský taoismus

神道

- japonský šintoismus

3. BOŽSTVÍ ZALOŽENO NA DUALITĚ A KOMPLEMENTARITĚ MUŽSTVÍ A ŽENSTVÍ

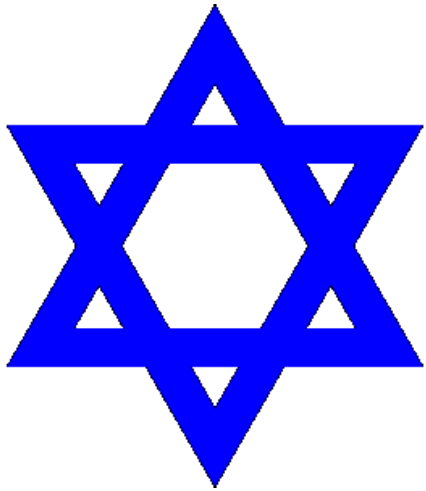
⦿ taoismus

⦿ hinduismus

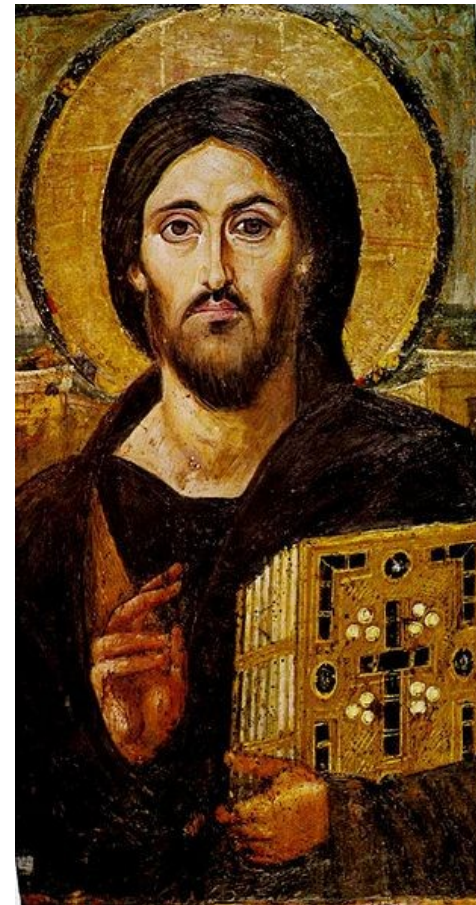
4. BŮH JE ABSTRAKTNÍ, ALE JEHO DOMINUJÍCÍ CHARAKTERISTIKY JSOU MUŽSKÉ

◉ judaismus

◉ islám

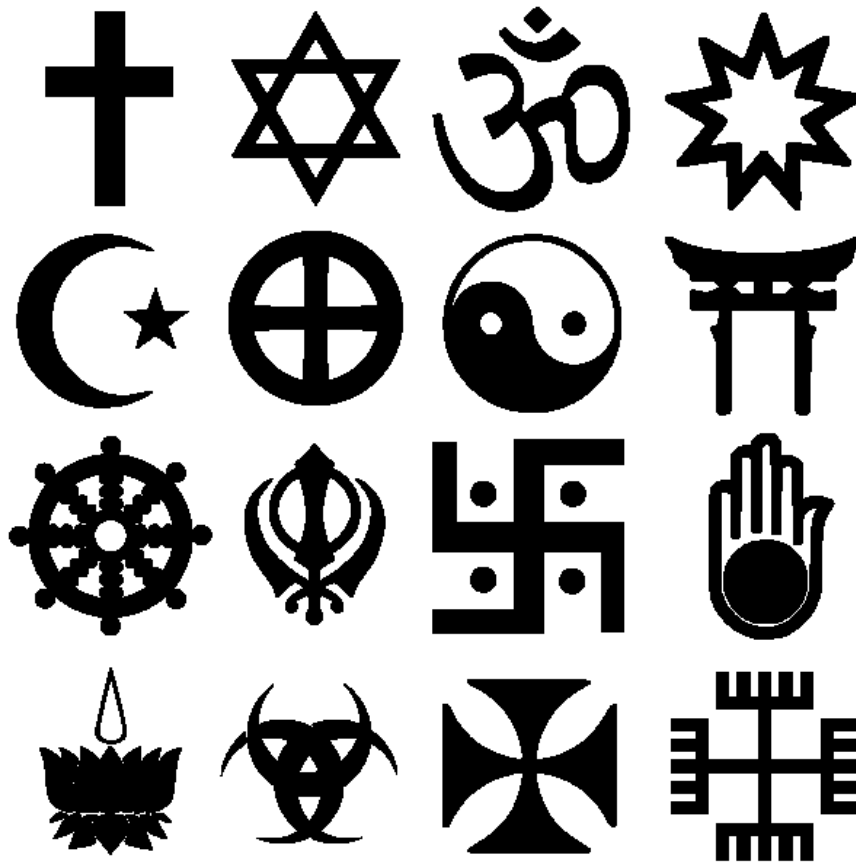
křesťanství

CÍRKEVNÍ SLUŽBA

- ⊙ Katolicismus a pravoslaví
 - vyloučení žen z kněžského a z biskupského svěcení
- ⊙ Protestantství
 - omezení pro službu žen ve 20. století padla
- ⊙ Anglikánství
 - liberálové- světí muže i ženy na kněze a biskupy
 - konzervativci- světí pouze muže

ZÁVĚR

KONEC

DĚKUJI ZA POZORNOST

ŽENY V NÁBOŽENSTVÍ

ROZDÍLNÝ POHLED NA PRÁVA

- ◉ **tradice omezující chování ženy na veřejnosti - závoj. Podle Koránu by se žena měla zkrášlovat závojem počestnosti a zdržet se všech skutků a gest, které by mohly rozdmýchat vášeň jiných lidí než jejího zákonného manžela. Žena je nabádána, aby neukazovala své fyzické půvaby a kouzlo před cizinci. Závoj chrání její duši od slabosti, její mysl od domýšlivosti a její osobnost od demoralizace**

POSTAVENÍ ŽENY V RODINĚ

Judaismus

- ◉ sňatek, děti - náboženská povinnost, ženská role - manželka a matka
- ◉ hodnota domova - šalom bajit (pokoj domova), zahrnuje zákony hierarchie a úcty k rodičům. Výsadní pozici - manželka a matka
- ◉ zvláštní role ženy při šabat: žena zdraví nastávající šabat zapálením svící a vyslovuje nad nimi požehnání
- ◉ tradici levirátního manželství

POSTAVENÍ ŽENY V RODINĚ

Islám

- ◉ Spojována s domácím rodinným prostředím a veřejný prostor - mužská doména
- ◉ Velkorodiny - vazby mezi příslušníky pevné. Žena většinou žije v rodině svého manžela. Výchova dítěte - dohlíží tchýně (ale též sestry manžela a manželky jeho bratrů). Vztah mezi tchýní a snachou - pevně stanovená pravidla, závislá na počtu potomků (hl. chlapců)
- ◉ syn - pokračovatel rodu ceněn více než dcera

POSTAVENÍ ŽENY V RODINĚ

Hinduismus

- zplodit a vychovat potomky (hl. syna). Znakem vdané ženy - bindí
- Velkorodiny - žena po svatbě - do domu manželových rodičů. Dům je buď rozdělen na mužskou a ženskou část, nebo všichni příslušníci rodiny žijí pohromadě s výjimkou šestinedělek, popřípadě mladých manželů
- Pokud novomanželka nesplňuje představy tchýně - požadovat nedomluvené doplacení věna. Čin upálení „nevyhovujících“ manželek
- syn může zapálit pohřební hranici a provést obřady za mrtvého
- Fenomén holých větví - 100 žen x 108-125 mužů

ANTIKONCEPCE

Křesťanství

- Zakazuje braní antikoncepce i potrat

Judismus

- Liší -převažuje ten, který dovoluje hormonální antikoncepci
- Negativní pohled na potrat (zabita Boží předtava, akt násilí, „kdokoli zničí jeden život, je to jako kdyby zničil celý svět.....“

ANTIKONCEPCE

Islám

- ⦿ spor o antikoncepci
- ⦿ Tradicionalisté - striktně odmítají
- ⦿ Liberalisté - podpora informačních projektů či bezplatného rozdávání antikoncepčních prostředků

Buddhismus a Hinduismus

- ⦿ Antikoncepční prostředky - povoleny
- X
- ⦿ Potrat zakázán
 - ⦿ není zákaz antikoncepčních prostředků (vysoké přelidnění → osvětová kampaň, informovala o možnostech rodičovského plánování)

- ◉ Ženy v Bibli, ženy dnes : sborník přednášek z cyklu Terezie Dubinové, PhD.
- ◉ Žena v církvi. Božena Hoferová

JUDAIZMUS

- ◉ Židovské dejiny siahajú 4000 rokov do minulosti
- ◉ Izrael - 20% židov, USA - 30%
- ◉ Otec národa: Abrahám
- ◉ **Mojžiš**: dal tvar a formu náboženskej viere
- ◉ Vyviedol novo zrodený národ z egyptského otroctva až na okraj zaslúbenej zeme- Keňaanu (Palestína) - exodu
- ◉ **Tanach** - spísaný v hebrejčine, 39 kníh - ako Starý zákon, ale iné poradie, 3 časti:
- ◉ **Tóra (Zákon)**: plán vesmíru, učenie o Bohu, 5 Mojžišových kníh
- ◉ **Proroci (Nevi' im)**: 8 kníh, prvé 4 - Raní proroci, historické, zvyšné 4 - Neskorší proroci
- ◉ **Spisy (Ktuvim)**: obsahujú i žalmy

SMRT V ŽIVOTĚ LIDÍ A NÁBOŽENSTVÍ

SMRT V ŽIVOTĚ LIDÍ A NÁBOŽENSTVÍ

- ◉ Dějiny smrti jsou dějinami sebereflexe
- ◉ Po většinu dějin má hlavní úlohy v chápání smrti formální teologie a mýty
- ◉ Víra v posmrtný život je touha zbavit život nedostatků
- ◉ Prostřednictvím pohřebních rituálů národy a náboženství prezentují svoje své představy o smyslu života

EPOS O GILGAMEŠOVI

- ◉ Úvaha o lidském údělu vyjádřená v mytické formě
- ◉ Gilgamešovo putování za věčným životem je vlastně jeho hledání lidstvem

ŽIDOVSKÉ POJETÍ

- ◉ Víra v posmrtný život a vykoupení
- ◉ Motivace žít dobrý život
- ◉ Úmluva mezi Bohem a lidmi

Zdroj: <http://davidova-hvezda.navajo.cz/>

SMRT HŘÍCH A JEHO VYKOUPENÍ

- Smrt v křesťanství má spíše usmiřující účinek a umírání funguje jako vykoupení hříchů
- Všichni lidé povstanou aby stanuli před božím soudem a pak žili, ti jež jsou ho hodni, život bez konce v nebeském božím království

ŽIDOVSKÉ A KŘEŠŤANSKÉ CHÁPÁNÍ SMRTI

- ◉ Adam a Eva jako Biblický mýtus vysvětlující lidskou smrtelnost jako trest v důsledku neuposlechnutí božích přikázání
- ◉ „Prach jsi a v prach se obrátíš“ symbolizuje návrat do prachu Země z něž všichni pochází

ISLÁMSKÉ CHÁPÁNÍ SMRTI

- ◉ Muslimové pevně věří ve vzkříšení těla a život po smrti
- ◉ Muslim musí dodržet 5 pilířů islámu
- ◉ Za to se dostane do země zaslíbené

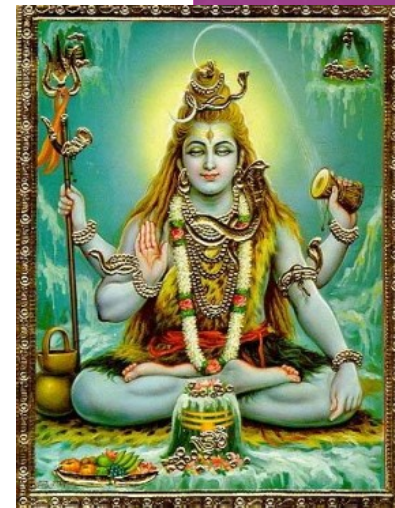
VÝCHODNÍ PŘEDSTAVA TRANSCENDENCE

- V indických náboženstvích není kladen důraz ani na život na tomto světě ani na věčnosti
- Smrt je chápána jako veliký cyklus pokračující existence z něhož by se životadárné já mělo vysvobodit
- Tohoto konečného osvobození lze dosáhnout po mnoha inkarnacích a přísném dodržování pravidel správného chování

VÝCHODNÍ PŘEDSTAVA TRANSCENDENCE

- ◉ Tím je možné „uvědomění“ si základní totožnosti každého jedince
- ◉ Spása spočívá v osvícení, neboli skutečném pochopení
- ◉ Tuto doktrínu zastávají např. zoroatrismus, buddhismus, sikhismus

Zdroj:<http://www.timah.ic.cz/nabozenstvi.html>

VÝCHODNÍ PŘEDSTAVA TRANSCENDENCE

- Člověk má možnost se překonat neboť se obnoví
- V této obnově spočívá „cesta na onen svět“

SPOLEČENSKÉ PŘESVĚDČENÍ

- Dějiny smrti jsou více méně dějinami společnosti
- Výjimkou pouze společnosti komunistické

LIDSKÁ TVORBA PROTI SMRTI

- Filosofie, teologie antropologie, sociologie, psychologie, umění, hudba a architektura se snaží poodstoupit od člověka a porozumět mu a tím i smrtelnosti
- Umožňují zaujmout člověku postoj vůči smrti

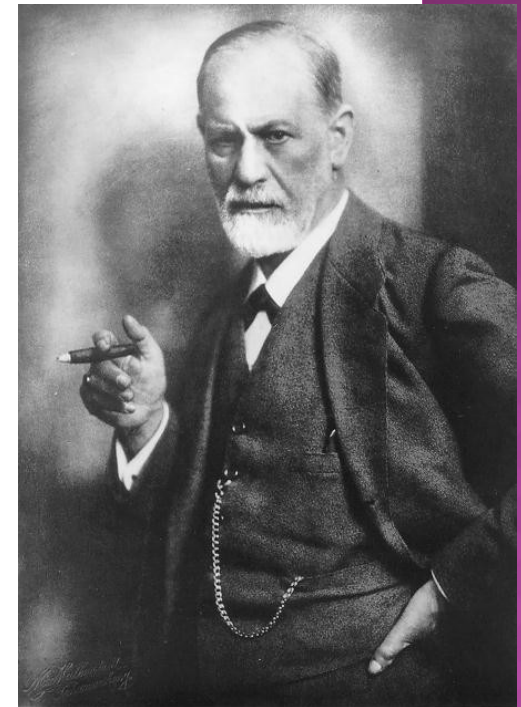

VYSVĚTLENÍ SMRTI

- ◉ Náboženství je nejvýznamnějším prostředkem pro vyrovnání se se smrtí
- ◉ Náboženské rituály slouží ke zbavení se mrtvých a naplnění naší víry v posmrtný život
- ◉ Náboženství vysvětluje co se s mrtvými děje po smrti především skrz morálku, zásluhy a soud

SMRT DLE FREUDA

- ◉ Smrt vyrůstá z naší touhy vrátit se do organické hmoty z níž pocházíme
- ◉ A to i přes to že každý jednatlivec cítí svou nesmrtelnost
- ◉ „pud smrti“ (*thanatos*) sráží lidskou tvořivost a touhu žít

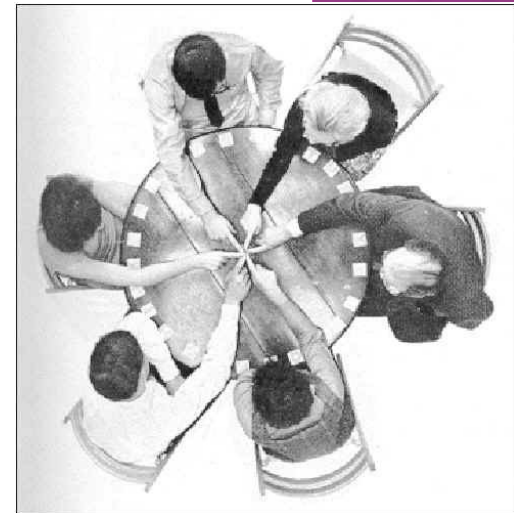
SMRT A OBCHOD

- Potřeba odstranit mrtvé tělo
- Velký prostor pro byznys
- Nekonečný přísun obchodního „artiklu“

SPIRITISMUS

- ◉ Vznik v rodině Foxů na konci 40. let 19. stol.
- ◉ Využívá paměť
- ◉ „vyvolávání mrtvých prostřednictvím média“
- ◉ Snaha vytvořit vztah mezi pozemským životem a těmi kdož jsou na druhé straně

CHINCHORRO

- ◉ Území dnešního Chile
- ◉ Mumifikovali své předky a uchovávali je ve společnosti živých
- ◉ 2000 let před Egypty

Zdroj:

<http://www.fotolog.com/aricasiemprearic/64220654>

Zdroj: <http://www.saborizante.com/cl/santiago/documental-chinchorro-3-000-anos-antes-que>

SMRT NA MADAGASKARU

- Malgašové
- Smrt není neštěstí
- Přejít do stavu relativního blahobytu a štěstí
- Mrtví nesmějí mít pocit že se na ně zapomnělo
- Nebožtíka je potřeba bavit od okamžiku smrti po uložení do hrobu

SMRT VE STAROVĚKÉM EGYPTĚ

- ◉ Snaha uchovat tělo pro posmrtný život v co nejlepším stavu - mumifikace

Zdroj: <http://prezentace.smd.cz/03.html>

Zdroj: http://kikcakikca.bloggerka.cz/_/Egypt

SMRT A POHŘEB PO TIBETSKU

- ◉ Elementové pohřbení: voda, země, oheň (kremace), vzduch (likvidace nebožtíka divokou zvěří a ptactvem)
- ◉ Mumifikace pouze u vysokých hodnostářů tibetské církve

SMRT V JAPONSKU

- ◉ Duše přicházejí z onoho světa a tam se také vrací
- ◉ Onen svět na nebi, v horách a mořích
- ◉ Při svátku zemřelých se tyto duše vracejí na tento svět, v tento den je pro ně připraveno uvítání a pohoštění

ZDROJE

- ◉ D.J. Davies (2005): Stručné dějiny smrti. - Volgox Globator, Praha.
- ◉ Hans Waldenfels (1980): Světová náboženství jako odpovědi na otázku po smyslu života a světa. - Zvon, Praha.
- ◉ Simona Hlaváčová (ed.) (2001): Svět živých a svět mrtvých. - Česká orientální společnost, Praha
- ◉ Michael Keene (2002): Světová náboženství. - Euromedia group, Praha

DĚKUJI ZA POZORNOST